	ΑΠΟ 10/04/2017 ΕΩΣ 22/04/2017
	3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ

Ημερομηνία: Τετάρτη 12 Απριλίου 2017
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ:

[74.1] Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἶ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον.

[2] Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὄψιαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

[3] Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἐκάτεροι ἠσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἠπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Να μεταφράσετε στα νέα ελληνικά την παράγραφο 74.2. και 74.3

Μονάδες 40

2. Να επισημάνετε όλους τους παράγοντες που εξασφάλισαν τη νίκη στους δημοκρατικούς.

Μονάδες 15

3. Εξηγήστε τους λόγους που ὄθησαν τους ολιγαρχικούς στον εμπρησμό της περιοχής γύρω από την αγορά. Πως κρίνετε την ενέργεια αυτή;

Μονάδες 15

3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

4. Ποια τύχη είχαν οι μετριοπαθείς και ουδέτεροι πολίτες στις εμφύλιες διαμάχες και γιατί; (μον. 10)

Βιβλίο 3. Κεφάλαιο 82

[7] Τις εύλογες προτάσεις των αντιπάλων τις δέχονταν με υστεροβουλία και όχι με ειλικρίνεια για να φυλαχτούν από ένα κακό αν οι άλλοι ήσαν πιο δυνατοί. Και προτιμούσαν να εκδικηθούν για κάποιο κακό αντί να προσπαθήσουν να μην το πάθουν. Όταν έκαναν όρκους για κάποια συμφιλίωση, τους κρατούσαν τόσο μόνο όσο δεν είχαν την δύναμη να τους καταπατήσουν, μη έχοντας να περιμένουν βοήθεια από αλλού. Αλλά μόλις παρουσιαζόταν ευκαιρία, εκείνοι που πρώτοι είχαν ξαναβρεί το θάρρος τους, αν έβλεπαν ότι οι αντίπαλοι τους ήσαν αφύλαχτοι, τους χτυπούσαν κ' ένοιωθαν μεγαλύτερη χαρά να τους βλάψουν εξαπατώντας τους, παρά χτυπώντας τους ανοιχτά. Θεωρούσαν ότι ο τρόπος αυτός όχι μόνο είναι πιο ασφαλής αλλά και βραβείο σε αγώνα δόλου. Γενικά είναι ευκολότερο να φαίνονται επιδέξιοι οι κακούργοι, παρά να θεωρούνται τίμιοι όσοι δεν είναι δόλιοι. Οι περισσότεροι άνθρωποι προτιμούν να κάνουν το κακό και να θεωρούνται έξυπνοι, παρά να είναι καλοί και να τους λένε κουτούς. [8] Αιτία όλων αυτών ήταν η φιλαρχία που έχει ρίζα την πλεονεξία και την φιλοδοξία που έσπρωχναν τις φατρίες ν' αγωνίζονται με λύσσα. Οι αρχηγοί των κομμάτων, στις διάφορες πολιτείες, πρόβαλλαν ωραία συνθήματα. Ισότητα των πολιτών από την μια μεριά, σωφροσύνη της αριστοκρατικής διοίκησης από την άλλη. Προσποιούνταν έτσι ότι υπηρετούν την πολιτεία, ενώ πραγματικά ήθελαν να ικανοποιήσουν προσωπικά συμφέροντα και αγωνίζονταν με κάθε τρόπο να νικήσουν τους αντιπάλους τους. Τούτο τους οδηγούσε να κάνουν τα φοβερότερα πράγματα επιδιώκοντας να εκδικηθούν τους αντιπάλους τους, όχι ως το σημείο που επιτρέπει η δικαιοσύνη ή το συμφέρον της πολιτείας, αλλά κάνοντας τις αγριότερες πράξεις, με μοναδικό κριτήριο την ικανοποίηση του κόμματος τους. Καταδίκάζαν άνομα τους αντιπάλους τους ή άρπαζαν βίαια την εξουσία, έτοιμοι να κορέσουν το μίσος τους. Καμιά από τις δύο παρατάξεις δεν είχε κανέναν ηθικό φραγμό κ' εκτιμούσε περισσότερο όσους κατόρθωναν να κρύβουν κάτω από ωραία λόγια φοβερές πράξεις. Όσοι πολίτες ήταν μετριοπαθείς θανατώνονταν από την μια ή την άλλη παράταξη, είτε επειδή είχαν αρνηθή να πάρουν μέρος στον αγώνα είτε επειδή η ιδέα και μόνο ότι θα μπορούσαν να επιζήσουν προκαλούσε εναντίον τους τον φθόνο.

5. Να γράψετε τον ζητούμενο τύπο για κάθε λέξη:

διαλιπούσης: το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο

γίγνεται: το γ' ενικό οριστικής στον αόριστο β'

νικῶ: το γ' πληθυντικό υποτακτικής στον ίδιο χρόνο

ξυνεπελάβοντο: το β' ενικό οριστικής αορίστου β στην ενεργητική φωνή

	ΑΠΟ 10/04/2017 ΕΩΣ 22/04/2017
	3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

κατεκαύθη: το γ' πληθυντικό οριστικής του ίδιου χρόνου

χρήματα: ονομαστική ενικού

ἀγορᾶς: η δοτική ενικού

θόρυβον: η κλητική ενικού

φύσιν: η γενική ενικού

τὴν νύκτα: η δοτική πληθυντικού

Μονάδες 10

6. α. Με ποιες λέξεις της νέας ελληνικής έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω λέξεις του κειμένου:

Φθορά:.....

Έλλειψη:.....

Διαφορά:.....

Απόγονος:.....

Διαμονή:.....

Εμπρηστής:.....

β. Να σχηματίσετε δυο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής από το παρακάτω ρήμα: ξυνεπελάβοντο:

....., ...

Μονάδες 10

7α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ὁ δῆμος:.....

τὸν θόρυβον:.....

τῆς τροπῆς:.....

ἐμπόρων:.....

Κορινθία:.....

ἐν φυλακῇ:.....

	ΑΠΟ 10/04/2017 ΕΩΣ 22/04/2017
	3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

β. Να αναγνωριστούν οι παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις και να επισημανθεί ο συντακτικός τους ρόλος

- μη αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθῶν
- ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος

Μονάδες 10

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ

Ημερομηνία: Τετάρτη 12 Απριλίου 2017

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. 74.2. Κι όταν γύρισε η μάχη ενάντια τους αργά το σούρουπο, φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί μήπως οι δημοκρατικοί επάνω στην ορμή τους κάνουν έφοδο, πιάσουν το λιμάνι και τους σκοτώσουν όλους, γι' αυτό βάλανε φωτιά στα σπίτια τους γύρω στην αγορά και στις λαϊκές πολυκατοικίες, για να μην τους γίνει επίθεση, χωρίς να λυπηθούν ούτε τα δικά τους ούτε τα ξένα σπίτια. Έτσι κήκαν πολλά εμπορεύματα και παρά λίγο θα είχε καταστραφεί όλη η πολιτεία αν είχε φυσήξει άνεμος ευνοϊκός για να εξαπλωθεί η πυρκαγιά.

74.3. Σταμάτησε η μάχη και οι δύο παρατάξεις έμειναν στις θέσεις τους σ' επιφυλακή όλη τη νύχτα. Μετά τη νίκη των δημοκρατικών, το κορινθιακό καράβι έφυγε κρυφά απ' το λιμάνι και οι περισσότεροι από τους μισθοφόρους έφυγαν κι αυτοί κρυφά στην απέναντι ακτή.

2. Η νίκη των δημοκρατικών οφείλεται στους εξής παράγοντες:

- υπερτερούσαν αριθμητικά των ολιγαρχικών, έχοντας μάλιστα διασφαλίσει την υποστήριξη του μεγαλύτερου μέρους των δούλων και συνάμα έχοντας και τη βοήθεια των γυναικών, οι οποίες λόγω του σημαντικού διακυβεύματος συμμετείχαν ενεργά στη μάχη

- είχαν καταλάβει καίριες θέσεις, όπως ήταν η ακρόπολη και το Υλλαϊκό λιμάνι, καθώς και τα ψηλότερα σημεία της πόλης που αποτελούσαν φυσικά οχυρά

- αγωνίζονταν με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα καθώς κινδύνευαν να χάσουν πλήρως την ελευθερία τους, αν ο έλεγχος περνούσε στους αυταρχικούς ολιγαρχικούς, κι η αποφασιστικότητά τους αυτή φαίνεται με τον πλέον σαφή τρόπο απ' τη συμμετοχή των γυναικών κατά τη διάρκεια της τελευταίας κρίσιμης σύγκρουσης

- υπέρ των δημοκρατικών λειτούργησε και το γεγονός πως ένα σημαντικό τμήμα της δύναμης των ολιγαρχικών, οι οκτακόσιοι μισθοφόροι, δεν αγωνίζονταν για κάποιο υψηλό ιδανικό για το οποίο θα ήταν πρόθυμοι να

3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

θυσιαστούν, στοιχείο που έγινε προφανές όταν διέφυγαν κρυφά απ' το νησί μόλις έγινε αντιληπτή η επικράτηση των δημοκρατικών.

3.

[Ο εμπρησμός της πόλης είναι μια απονενομημένη ενέργεια των ολιγαρχικών υποκινούμενη από το φόβο τους, μήπως οι αντίπαλοι τους καταλάβουν το λιμάνι του Αλκίνου και κυρίως το ναύσταθμό του.]

Η δυναμική των δημοκρατικών στο πλαίσιο της εμφύλιας σύγκρουσης ήταν τέτοια, ώστε με μια συντονισμένη έφοδο θα μπορούσαν ενδεχομένως να καταλάβουν το λιμάνι του Αλκίνου, που μέχρι τότε ήταν υπό τον έλεγχο των ολιγαρχικών, και να τους στερήσουν έτσι τη δυνατότητα διαφυγής, αλλά και ανεφοδιασμού. Οι ολιγαρχικοί, επομένως, φοβήθηκαν πως κινδύνευαν να εγκλωβιστούν από τους δημοκρατικούς, και άρα να πέσουν θύματα του πολεμικού τους μένους, γι' αυτό και κατέφυγαν σε μια ακραία πράξη αντιπερισπασμού, βάζοντας φωτιά στα σπίτια που βρίσκονταν γύρω στην αγορά.

Η πράξη αυτή των ολιγαρχικών, που ήταν αποτέλεσμα απελπισίας και φόβου, προκάλεσε σημαντικές καταστροφές, κι ενδεχομένως, αν βοηθούσε ο άνεμος, θα μπορούσε να είχε σημάνει τη συνολική καταστροφή της πόλης. Προχώρησαν άρα σε μια εγκληματική ενέργεια, χωρίς να λάβουν υπόψη τους όλες τις πιθανές συνέπειές της, και ίσως αδιαφορώντας για την έκταση αυτών των συνεπειών, καθώς το μόνο που τους απασχολούσε ήταν το πώς θα διασωθούν απ' τους αντιπάλους τους.

4. Οι πολίτες που ήταν πολιτικά ανένταχτοι και έμεναν ουδέτεροι, καθώς διέβλεπαν τις προθέσεις των παρατάξεων και δεν ήθελαν να είναι συνεργοί στα ύποπτα σχέδια τους, έπεφταν θύματα της μιας ή της άλλης μερίδας είτε γιατί δεν αγωνίζονταν στο πλευρό τους και έτσι δεν τους προστάτευε η ασπίδα της κομματικής αλληλεγγύης είτε από φθόνο για την ήσυχη και ακίνδυνη ζωή τους.

5. **διαλιπούσης:** διαλιπεῖν

γίγνεται: ἐγένετο

νικᾷ: νικῶσιν

ξυνεπελάβοντο: ξυνεπέλαβες

κατεκαύθη: κατεκαύθησαν

χρήματα: χρήμα

ἀγορᾶς: ἀγορᾶ

θόρυβον: θόρυβε

φύσιν: φύσεως

τήν νύκτα: νυξί

6. α. Φθορά: διαφθαρῆναι

Έλλειψη: διαλιπούσης

Διαφορά: επίφορος

Απόγονος: ἐπεγένετο

Διαμονή: ὑπομένουσαι

Εμπρηστής: ἐμπιρᾶσι

β. δίλημμα, εργολάβος

7. α. ὁ δῆμος: υποκείμενο του ρήματος

τὸν θόρυβον: αντικείμενο στη μετοχή υπομένουσαι

τῆς τροπῆς: υποκείμενο στη μετοχή γενομένης

ἐμπόρων: γενική κτητική

κορινθία: επιθετικός προσδιορισμός στο ναυς

ἐν φυλακῆ: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατάστασης

β.

μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν: δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική πρόταση, εισάγεται με τον σύνδεσμο μη, εκφέρεται με ευκτική και λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή δείσαντες.

ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος: δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση, εισάγεται με το ὅπως, εκφέρεται με διατηρημένη υποτακτική, δηλώνει σκοπό θετικά προσδοκώμενο με ἔμφαση και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού.